

Cuiavian University in Wloclawek

International scientific and practical conference

**PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY
IN THE MODERN WORLD:
THE ART OF TEACHING AND LEARNING**

February 26–27, 2021

Volume 1

**Wloclawek,
Republic of Poland
2021**

International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning»: conference proceedings, February 26–27, 2021. Vol. 1. Riga, Latvia : «Baltija Publishing». 232 pages.

ORGANISING COMMITTEE

Dr **Elżbieta Nowakowska**, Cuiavian University in Wloclawek;

Dr **Adam Pieńkowski**, Cuiavian University in Wloclawek.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

GENERAL PSYCHOLOGY

AND PSYCHOLOGY OF PERSONALITY

Психологічний аспект виникнення стресових ситуацій
у військовослужбовців України

Гачак-Величко Л. А., Капінус О. С., Ролюк О. В. 8

Особистісні проблеми юнаків як предмет роботи психолога
вищого навчального закладу

Гоцуляк Н. Є., Куриця Д. І., Бабелюк О. В. 12

Стресостійкість особистості у контексті її адаптаційного потенціалу

Грилюк С. М., Тютюнник Л. Л. 16

Фізична культура та спорт як важливі дієві засоби
виховання особистості

Дейнеко А. Х., Рябченко О. В., Шевчук О. К. 20

Роль психолога у постреабілітаційному житті
осіб із наркотичною та алкогольною залежністю

Козира П. В. 24

Особливості конфліктності працівників ДСНС України
з різним рівнем особистісної автономії

Сергієнко Н. П., Свічкач М. О. 27

Психологічні особливості прояву агресивності
та її змістовне наповнення в юнацькому віці

Федоренко А. Ф., Сидоренко О. Б. 31

П'ятифакторна модель особистості

Юсіфова А. А. 35

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEMS

IN EDUCATION

Формування креативної компетентності майбутнього педагога
в умовах коледжної освіти як психолого-педагогічна проблема

Гаврилюк О. А., Засипкіна Л. А., Твердохліб Н. В. 40

Пілотне дослідження особливостей пізнавальних психічних процесів
і прогностичних здібностей дітей молодшого шкільного віку

Горелова В. О. 43

Формування інтересу до хорового співу молодших школярів

Кифенко А. М., Романова Т. В., Голян Х. В. 47

Готовність студентів спеціальності «Початкова освіта» до виховання толерантності у молодших школярів	
Коваль Т. В.	50
Конфліктологічна компетентність та медиативна діяльність педагога при вирішенні конфліктів у закладі вищої освіти	
Козич І. В.	53
Методи діагностики соціальної роботи з дітьми з особливими потребами	
Леонова В. І.	57
Психолого-педагогічний супровід морального виховання дітей у поглядах В. О. Сухомлинського: сучасна практика	
Лохвицька Л. В., Дубовець О. М.	61
Сучасне психолого-педагогічне середовище освітнього процесу	
Павліченко О. П.	65
Збереження психічного здоров'я педагогів в умовах пандемії COVID-19	
Романовська Д. Д., Байдик В. В., Каменчук Т. Д.	68
Психолого-педагогічні особливості розвитку художньо-образного мислення учнів підліткового віку	
Сафарян С. І.	72
Діти з типовим розвитком як об'єкт інклюзивної освіти	
Чопік О. В.	76

PEDAGOGICAL AND CORRECTIONAL PSYCHOLOGY

Розвиток комунікативних навичок молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення засобами арттерапії	
Бугера Ю. Ю.	81
Психологічні аспекти партнерської взаємодії суб'єктів інклюзивного навчання	
Буйняк М. Г.	85
Working with requests regarding sexual behavior in couples applying the solution-focused brief therapy method	
Hupalovska V. A.	89
Особливості становлення особистості дітей з порушеннями слуху	
Дмітрієва О. І.	92
Метод Мюррей як засіб психологічної реадаптації постнаркозалежних дорослих	
Ільченко Р. М., Заїка В. М., Моргун В. Ф.	97

Щодо дистанційного навчання дошкільників з особливими освітніми потребами	
Кузнецова Т. Г.	101
Проблеми запровадження інклюзивного навчання в Україні	
Обухівська А. Г., Ілляшенко Т. Д., Якимчук Г. В.	105
Сім'я як перший педагог в нашому житті	
Тушніцький Н. І.	109

SOCIO-PSYCHOLOGICAL PROBLEMS OF ORGANIZATION AND MANAGEMENT

Мотиваційна готовність керівників дошкільних закладів до формування професійного іміджу	
Арбузова А. А.	113
Педагогічні умови формування маркетингової компетентності викладача вищої школи	
Турбар Т. В., В'юшкова Т. І., Омельчак Е. Ю.	116
До проблеми зарплатних очікувань: гендерний аспект	
Шатілова О. С.	120

SOCIAL AND LEGAL PSYCHOLOGY

Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими: психологічний аспект	
Гусак А. П., Гусак О. П.	124
Теоретичний аналіз професійної деформації особистості психолога	
Михайлишин У. Б.	127

PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF INTERETHNIC AND INTERCULTURAL RELATIONS

Рівень адаптації до освітнього процесу та соціокультурних відносин у іноземних студентів на різних курсах	
Алексєєнко Н. С., Хапіцька О. П., Радьога Р. В.	132

GENERAL PEDAGOGY

Індивідуалізація навчання: суть, шляхи реалізації	
Алксєєва С. В.	136
Впровадження електронного навчання – вимога сучасної освіти	
Алпатова О. М., Гарлінська А. М.	140

Педагогічні умови формування моральної культури учнів початкових класів	
Батарейна І. О.	143
Інтернет-технології як засіб наукової комунікації в педагогічній науці в Україні: історичний аспект	
Бєліков О. В.	147
Діалог у контексті педагогічної взаємодії: гуманістичний аспект	
Божко Н. М., Кудрявцев В. М., Кісіль Л. М.	149
Проблема формування студента-гуманіста в умовах діджиталізації освітнього середовища	
Бойван О. С., Ковтун О. В.	153
Спортивно-ігрові методи в структурі навчальних занять, спрямованих на розвиток рухових здібностей школярів	
Григоренко Г. В., Григоренко Д. П., Васильєв Ю. С.	157
Особливості екологічного виховання та емоційного ставлення до природи дітей старшого дошкільного віку	
Добровольська Л. П.	161
Забезпечення гендерної рівності у системі вищої освіти	
Дорошук М. Г.	165
Структуризація навчально-пізнавального процесу з використанням технології майндмепінг	
Дубовик І. Ф.	169
Про «вічні» духовні цінності педагогіки (за іспанськими джерелами межі ХІХ – ХХ ст.)	
Зайченко Н. І.	173
Профорієнтаційна робота в загальноосвітній школі: сутність та особливості	
Івченко Т. В.	177
Інноваційні зміни ЗВО США щодо досягнення успіху студентів	
Козьменко О. І.	181
Категоричність як перешкода в розвитку творчої особистості	
Корнієнко Є. Г., Грицина В. П., Корнієнко В. І.	186
Competence approach in the formation of children’s motivation for music lessons in preschool education	
Kulikova S. V., Strelenko U. V.	190

Дистанційна форма в медичній освіті. Можливості викладання морфологічних дисциплін	
Литвиненко М. В., Нарбутова Т. Є.....	193
Музично-теоретичні дисципліни у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва	
Локарєва Ю. В.	195
Сучасне уявлення про фізичну культуру особистості	
Луценко Л. С., Бодренкова І. О., Луценко Ю. М.....	199
Вплив сучасного медіапростору на формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку	
Ляпунова В. А., Городнича С. В.....	203
Винахідницькі задачі як засіб формування творчого мислення майбутнього майстра виробничого навчання	
Майстренко Н. М.....	207
Досвід організації формування компетентності з основ безпеки життєдіяльності в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку	
Максименко Н. В.	211
Теоретичні аспекти проектування безпечного освітнього середовища закладів освіти	
Місяк Ю. В.....	214
Музично-педагогічна діяльність М. Леонтовича в контексті національно-патріотичного виховання учнів	
Пшемінська Л. О.	218
Роль інформаційних та комунікаційних педагогічних технологій в системі підвищення кваліфікації	
Рапава Р. Б.	221
Наукова інтерпретація історичного розвитку вищої педагогічної освіти у вітчизняних дослідженнях (кінець ХХ – початок ХХІ століття)	
Тимошенко М. О.....	225
Науково-технічна творчість – дієвий засіб реалізації STEM освіти	
Шубіна О. П.....	227

8. Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту в дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах України : Наказ Міністерства освіти і науки України № 458 від 02.08.2005 р. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

9. Сутула В. О. Базові ознаки фізичної культури особистості. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* : зб. наук. пр. СНУ ім. В. Даля. Луганськ, 2012. № 6 (53). С. 186-192.

10. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Навчальна книга : Частина 1. Тернопіль : Богдан, 2007. 271 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-52>

ВПЛИВ СУЧАСНОГО МЕДІАПРОСТОРУ НА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ляпунова В. А.

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

Городничка С. В.

*аспірант кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна*

Всесвітня організація ЮНЕСКО розглядає медіаосвіту як пріоритетний напрямок педагогіки XXI століття, а інформаційний фактор – провідним в процесі навчання.

Проблема використання людьми медіапростору особливої гостроти набула 2020 року у зв'язку з запровадженням у світі карантинних обмежень у пересуванні, спілкуванні та діяльності. Замкнуті у власних домівках люди перенесли значну частину свого життя у віртуальний простір. Світова освітня спільнота почала негайно шукати шляхи ефективного онлайн навчання та спілкування, можливі для

застосування до різних категорій учнів, особливо до дітей молодшого шкільного та дошкільного віку, які не спроможні вчитись самостійно.

Дошкільний вік – важливий період становлення особистості, в перебігу якого формуються громадянські якості, уявлення про людину, суспільство, та інше. Саме в період освітньо-виховного процесу дошкільника відбувається формування соціальних навичок, засвоєння моральних норм і правил людського суспільства, залучення до загальнолюдських цінностей та затвердження дитини як суб'єкта соціальної дійсності.

Формування сучасного освітнього медіапростору – це не зовсім новий напрямок діяльності для дошкілля, але зараз, як ніколи, важливий. Він активно розвивається не тільки в Україні, а й в багатьох країнах світу, які замислюються над проблемою використання медіапростору, як одного із засобів формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку. Нині в Україні, як і в інших країнах, це питання постало досить гостро, адже саме від якості отриманої інформації залежить наше майбутнє, у тому числі і майбутнє нашої держави [5].

У обігу часто використовуються два схожі терміни, які потребують розмежування: «медіасередовище» і «медіапростір». Медіасередовище ХХІ століття являє собою сукупність друкованого, аудіального і візуального простору і відповідає запитам сучасних споживачів інформації в силу її адаптивності, гнучкого реагування на запити ринку. Дженжебір О. дає таке визначення медіасередовища: «Це система соціальних інститутів, комунікаційних мереж і соціальних суб'єктів, що є частиною соціального простору, в якому відбувається соціальна комунікація, що втілена у діяльності будь-яких видів медіа з метою передачі інформації до широкого кола реципієнтів» [2]. Сьогодні медіасередовище є здебільшого доступним явищем, крім того, без медіа вже не уявляється можливим розвиток освіти.

Медіапростір – сукупність технічних і програмних медіазасобів для передання соціокультурного досвіду через засоби масової інформації.

Дослідженню впливу медіапростору на соціалізацію дітей дошкільного віку присвячено ряд праць українських та зарубіжних науковців (Верцинська Н., Гербнер Дж., Гордякова О., Квашук О.; Ломов Б., Маклоен М., Мертон Р., Онкович Г., Усов Ю., Федорченко Т., Феофанов О., Шрамм У., Юдіна О. та ін.).

Дошкільний вік є фундаментом розвитку базових соціальних компетентностей і навичок, необхідних людині протягом життя.

В результаті аналізу вітчизняних і закордонних наукових праць та нашого власного дослідження під поняттям «соціальна компетентність» будемо розуміти здатність особистості, що проявляється у відкритості до суспільства, навичках соціальної поведінки, готовності до сприймання соціально-спрямованих інформаційних повідомлень,

відповідальності перед іншими за свої вчинки та вміння вибудувувати свою поведінку в середовищі поєднаної реальності (реальному і віртуальному) у відповідності до соціальних норм і суспільних цінностей.

Обов'язковою умовою соціалізації особистості є соціальне середовище, а саме його компоненти: економічні, політичні, соціальні, духовні, які впливають на формування відповідних ціннісних орієнтацій та поведінки особистості.

Сформована соціальна компетентність дітей старшого дошкільного віку характеризує дитину як відкриту до суспільства особистість, що володіє навичками соціальної поведінки, готовністю до сприймання соціальної інформації, бажанням пізнати оточуючий світ. Тому необхідною умовою сучасних дітей є виважене і доречне використання педагогами медіапростору, як впливу на формування соціальної компетентності дошкільнят.

Медіасередовище є невід'ємним фактором впливу на дитину дошкільного віку, а оволодіння дошкільником вмінням використовувати пізнавальний, соціокультурний потенціал медіа має величезне значення. Однією з форм впливу медіасередовища на розвиток дітей дошкільного віку є перенесення і відображення інформації про оточуючий світ та унаочнення її в доступному для дітей форматі. Сьогодні сприйняття світу дитиною значною мірою залежить від того, як його подають медіа. Медіа надають різнобічну інформацію про світ та практичні наочні зразки певного стилю життя і діяльності людини, формують життєві цінності дитини дошкільного віку.

Особливе занепокоєння небайдужої (батьківської, педагогічно-виховної, наукової) громадськості викликає те, що сучасний медіапростір перенасичений найрізноматнішими «інформаційними забрудненнями», симулякрами й «інформаційно-психологічними» агресорами. Усе це позначається не лише на індивідуальному розвитку дітей, а й на якості їхньої соціалізації [3].

На нашу думку, процес здобування знань через медіа стане більш плідним і ефективним, якщо здійснювати його не спонтанно, а цілеспрямовано, відповідно до певної програми. Саме тому робота з інформацією та медіа стала важливим складником освітнього процесу в нашому дослідженні.

Оптимально організована медіаосвіта в закладі дошкільної освіти ґрунтується, перш за все, на загальнокультурному рівні вихователів та рівні їх власної медіаграмотності. Сучасне професійне медіасередовище значною мірою впливає на соціалізацію особистості як початківців, так і досвідчених педагогів; дозволяє розширити свої пізнання про світ та збагатитися фаховою інформацією більшою мірою,

ніж інші форми суспільної взаємодії. Виконуючи політико-управлінську функцію, фахове медіасередовище впливає на формування педагога в аспекті його професійного зростання і розвитку.

Грамотна організація освітнього медіасередовища для дошкільнят відкриває можливості для інтелектуального й особистісного розвитку, а також всебічно розвиває дітей, допомагає навчити їх усвідомлено сприймати, критично осмислювати інформацію та сприяє підвищенню інтересу до навчання у дітей та ефективності освітнього процесу.

Оновлений Стандарт дошкільної освіти в Україні (2021р.) серед інших соціальних компетентностей, які необхідно сформулювати у дошкільнят, визначає такі, як «бажання брати участь у дитячому середовищі; вмотивованість на цінності доброзесної взаємодії в Інтернет-просторі; обізнаність з правилами інформаційного світу та вміння за потреби захистити себе від інформаційних загроз, тощо» [1].

Таким чином, можна стверджувати, що медіапростір спроможний впливати на різних рівнях організації та діяльності закладів освіти, в тому числі і дошкільної. Медіа на сьогодні це лише один (хоч і надто впливовий) сет стратегії втручання, оскільки зростає розуміння суспільством і структурами держави значущості впливу мас-медіа, а відтак поширює розуміння поведінки у реальних та віртуальних соціальних системах. Педагогіка покликана враховувати виклики сьогодення і активно застосовувати медіапростір у власних виховних стратегіях.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти. 12 січня 2021 р.
2. Дженжебір О. М. Поняття «медіасередовище» у сучасній науці про соціальні комунікації. Українське журналістичознавство, 2013, Вип. 14. С. 75-79.
3. Коваленко В. В. Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: посібник / за наук. ред. проф. М. П. Лещенко. Київ. 2017. 192 с.
4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція)/ за ред. Л. А. Найдюнової, М. М. Слюсаревського. Київ. 2016. 16 с.
5. Панченко А. Модернізація освітнього процесу у ДНЗ в умовах інформатизації освіти. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2012. № 1. С. 11-15
6. Петрунко О. В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіа середовищі: Монографія: Полтава: ТОВ нВП «Укрпромторгсервіс». 2010. 480 с.